

Interesting Law

Adolescent Pregnancy Prevention and Solution to the Problem Act, B.E. 2559

Chardsumon Prutipinyo

Professor, Faculty of Public Health, Mahidol University

Abstract

This law was created to prevent and solve the problem of adolescent pregnancy. The definition of adolescent under this law is a person who has completed ten years of age but has not completed twenty years of age. This pregnancy problem in Thailand affects all levels and the problem is so complex that it cannot be solved by the authority of any single agency alone. Therefore, it is necessary to create a mechanism for setting policies, strategies and joint operations of relevant agencies, including government, private, and civil society. This law establishes the rights of adolescents having access to information, knowledge, and reproductive health services, that all relevant sectors must implement by law. Thus, preventing and solving the problem of adolescent pregnancy in a comprehensive way. But it may not include women in other age groups.

กฎหมายที่น่าสนใจ

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559

ฉัตรสมน พฤทธิปัญญา

ศาสตราจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ได้ให้ความหมายของ “วัยรุ่น” ว่าเป็นบุคคลอายุเกินสิบปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์ ปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยส่งผลกระทบต่อทุกระดับ และปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อน ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จึงจำเป็นต้องสร้างกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชนและประชาสังคม กำหนดสิทธิของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับการได้รับข้อมูลความรู้และบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอย่างบูรณาการ แต่อาจไม่สามารถแก้ไขในกลุ่มผู้หญิงที่มีใช้วัยรุ่นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานศึกษา สถานพยาบาล ราชการส่วนท้องถิ่น

บทนำ

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ใน พ.ศ.2562 พบว่าอัตราการมีบุตรของวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปีในภาพรวมทั้งประเทศเป็น 23 ต่อ 1,000 โดยในภาคเหนือ พบอัตราสูงสุดถึง 42 รองลงมาภาคใต้ 35 และภาคกลาง 21 ต่อ 1,000 การตั้งครรรภ์วัยรุ่นเป็นปัญหาที่ทั่วโลกให้ความสำคัญโดยองค์การสหประชาชาติกำหนดให้อัตราการคลอดวัยรุ่นเป็นตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกำหนดให้การลดอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 10-14 ปี และ 15-19 ปี เป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดในการบรรลุเป้าหมายที่ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตอย่างมีคุณภาพ ที่ทุกประเทศต้องการบรรลุให้ได้ภายใน ปีพ.ศ. 2573 (Bureau of Reproductive Health, 2017; Unicef Thailand, 2015) ซึ่งจากการวิเคราะห์อัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 20 ปีของประเทศไทย พบว่ามีแนวโน้มลดลงนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา แต่ยังถือว่าเกินค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือไม่เกินร้อยละ 14 (Bureau of Reproductive Health, 2020)

การตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ปัญหาการทำแท้ง การต้องพักการเรียน ข้อมูลจากการเฝ้าระวังการทำแท้งประเทศไทย พ.ศ. 2562 ของสำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่าในจำนวนสตรีที่มาทำแท้ง อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 1.4 และอายุ 15-24 ปี ร้อยละ 36.3 โดยเหตุผลของการทำแท้ง เนื่องจากมีปัญหาระหว่างการใช้ยาในการเลี้ยงดูบุตร ร้อยละ 27.7 และการตั้งครรรภ์เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา ร้อยละ 21.5 (สำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย, 2564) การตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยเป็นปัญหาที่มีมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว ชุมชน

สังคม และเศรษฐกิจในภาพรวม เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานที่มีความเชื่อมโยงสอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2559) ทั้งนี้แผนยุทธศาสตร์แห่งชาติ สำหรับการป้องกันและการแก้ปัญหาในการตั้งครรรภ์ของวัยรุ่น ปีงบประมาณ 2558-2567 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ได้แก่ พัฒนาระบบการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตที่มีคุณภาพ และมีระบบการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม เป้าประสงค์ที่ 1 คือ วัยรุ่นได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะ การที่จะบรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าว จำเป็นต้องมีการจัดหลักสูตรเพศศึกษารอบด้านที่ครอบคลุมการเรียนรู้ด้านเพศ อนามัยเจริญพันธุ์ และทักษะชีวิตที่จำเป็น

สาระสำคัญของกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติฯ นี้ให้ความหมายของ “วัยรุ่น” ว่าเป็นบุคคลอายุเกินสิบปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์ ปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นของประเทศไทยส่งผลกระทบในทุกระดับ และปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อน ไม่อาจแก้ไขได้ด้วยอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง จึงจำเป็นต้องสร้างกลไกในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชนและประชาสังคม จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ การ

กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นก่อนการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

พระราชบัญญัตินี้ กำหนดไว้ในหมวด 1 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น หมวด 2 เป็นเรื่องคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น และ หมวด 3 เป็นเรื่องเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ ซึ่งมาตรา 23 ผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ตามมาตรา 20 โดยไม่มีเหตุอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในหมวดแรก ที่ว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น ตามมาตรา 5 วัยรุ่นมีสิทธิตัดสินใจด้วยตนเอง และมีสิทธิได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้ ได้รับการบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้รับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัว ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาคและไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับสิทธิอื่นใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและเพียงพอ

มาตรา 6 ให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้ (1) จัดให้มีการเรียนการสอนเรื่องเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนหรือนักศึกษา (2) จัดหาและพัฒนาผู้สอนให้สามารถสอนเพศวิถีศึกษา และให้คำปรึกษา ในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นแก่นักเรียนหรือนักศึกษา (3) จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่ง

ตั้งครุฑ ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมและต่อเนื่อง รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ และการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม

การกำหนดประเภทของสถานศึกษา และการดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 7 ให้สถานบริการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

(1) ให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นแก่ผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

(2) จัดให้มีบริการให้คำปรึกษาและบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้รับบริการซึ่งเป็นวัยรุ่น และสอดคล้องกับสิทธิตามมาตรา 5 รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม

การกำหนดประเภทของสถานบริการ และการดำเนินการของสถานบริการแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 8 ให้สถานประกอบกิจการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

(1) ให้ข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในวัยรุ่นแก่ลูกจ้าง ซึ่งเป็นวัยรุ่นอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเพียงพอ

(2) จัดหรือสนับสนุนให้ลูกจ้างซึ่งเป็นวัยรุ่นเข้าถึงบริการให้คำปรึกษาและบริการอนามัยการเจริญพันธุ์

รวมทั้งจัดให้มีระบบการส่งต่อให้ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมอย่างเหมาะสม

การกำหนดประเภทของสถานประกอบกิจการ และการดำเนินการของสถานประกอบกิจการแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 9 ให้มีการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมสนับสนุนให้สภาเด็กและเยาวชนระดับจังหวัดและระดับอำเภอสร้างเครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่เพื่อเป็นแกนนำป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(2) ส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ประสานงาน เฝ้าระวัง และให้ความช่วยเหลือแก่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์และครอบครัว

(3) จัดให้มีการฝึกอบรมตามความสนใจและความถนัดแก่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ก่อนและหลังคลอดที่ประสงค์จะเข้ารับฝึกอบรม และประสานงานเพื่อจัดงานให้ได้ประกอบอาชีพตามความเหมาะสม

(4) จัดหาครอบครัวทดแทนในกรณีที่วัยรุ่นไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองได้

(5) การจัดสวัสดิการสังคมในด้านอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 10 ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้วัยรุ่นในเขตราชการส่วนท้องถิ่นได้รับสิทธิตามมาตรา 5

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติ

ท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในหมวด 2 ว่าด้วยคณะกรรมการนั้น ตามมาตรา 17 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) เสนอนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

(2) เสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อคณะรัฐมนตรี รวมทั้งเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(3) เสนอรายงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(4) กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชนเพื่อป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไข และเยียวยาปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ปัญหาอนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่น การใช้ความรุนแรงทางเพศและการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(5) ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแก่หน่วยงานของรัฐและหน่วยงานของเอกชน

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 18 นโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นตามมาตรา 17 (1) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(1) มาตรการเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(2) มาตรการเกี่ยวกับการให้วัยรุ่นได้รับสิทธิตามมาตรา 5

(3) มาตรการเกี่ยวกับการป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไข และเยียวยาปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

(4) มาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในหน่วยงานของรัฐและ หน่วยงานของเอกชน ให้สามารถดำเนินการได้อย่างมี เอกภาพและมีประสิทธิภาพ

การจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ตามวรรค หนึ่ง ให้คำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาสังคม และวัยรุ่นด้วย

ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติ จากการประชุม คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่นครั้งที่ 2/2563 ได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดระบบ การดูแล ช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่งตั้งครรภ์ ให้ได้รับการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม และต่อเนื่อง โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ และกรม อนามัยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แก้ไขปรับปรุง เนื้อหาของกฎกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 ที่ออก ตาม พ.ร.บ. การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่น พ.ศ. 2559 ซึ่งระบุว่า

“สถานศึกษาตามข้อ 2 ที่มีนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์อยู่ในสถานศึกษา ต้องไม่ให้นักเรียนหรือนักศึกษานั้นออกจากสถานศึกษาดังกล่าว เว้นแต่ เป็นการย้ายสถานศึกษา” แก้ไขเป็น “สถานศึกษาตาม ข้อ 2 ที่มีนักเรียนหรือนักศึกษาซึ่งตั้งครรภ์อยู่ใน สถานศึกษา ต้องไม่ให้นักเรียนหรือนักศึกษานั้นออกจาก

สถานศึกษาดังกล่าว เว้นแต่เป็นการย้ายสถานศึกษาตาม เจตนาของนักเรียนหรือนักศึกษาที่ตั้งครรภ์” และ ให้สถานศึกษาทุกแห่งปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้ง จัดให้มีระบบดูแลตรวจสอบ เพื่อให้วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ได้รับสิทธิในการรับการศึกษาภาคบังคับและภาคปกติ อย่างต่อเนื่อง และไม่ต้องออกจากสถานศึกษา อีกทั้งยัง มีมติเห็นชอบให้การบูรณาการใช้เครื่องมือ Teenage Digital Platform สร้างความรู้รอบรู้ ดูแลช่วยเหลือและ ส่งต่อ เพื่อให้วัยรุ่นได้รับบริการที่เหมาะสม ทั้งด้าน การศึกษา สุขภาพ และสวัสดิการสังคม ซึ่งเทคโนโลยี สื่อออนไลน์มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของกลุ่มวัยรุ่นและเยาวชน เมื่อได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง จะ ช่วยให้ผู้วัยรุ่นตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง โดยกระทรวง สาธารณสุข มี Line Official Account Teen Club ช่วย ให้วัยรุ่นเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพที่ ถูกต้อง ทันสมัย มีแบบคัดกรองประเมินความเสี่ยงด้าน สุขภาพด้วยตนเอง เพื่อรับคำปรึกษา แนะนำช่องทาง การช่วยเหลือที่สะดวก รวดเร็ว ตรงความต้องการของแต่ละบุคคล เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ใน วัยรุ่น นอกจากนี้ “กองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ” ยังได้ตระหนักต่อปัญหาดังกล่าว จึงบรรจุ “บริการ ป้องกันการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัย” เป็นสิทธิ ประโยชน์ในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อเป็น การดูแลความปลอดภัยให้กับวัยรุ่นด้วย

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการป้องกันและ แก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 กำหนด สิทธิของวัยรุ่นที่เกี่ยวข้องกับการได้รับข้อมูลความรู้และ บริการอนามัยการเจริญพันธุ์ ที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการตามกฎหมาย ซึ่งจะช่วยป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอย่างบูรณาการ แต่อาจไม่ สามารถแก้ไขในกลุ่มผู้หญิงที่มีใช้วัยรุ่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2563). การประชุมคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นครั้งที่ 2/2563
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 เล่ม 133/ตอนที่ 30 ก/หน้า 1/31 มีนาคม 2559.
- สำนักอนามัยเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). รายงานเฝ้าระวังการแท้งประเทศไทย พ.ศ. 2562. [อินเทอร์เน็ต]. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2564 จาก https://rh.anamai.moph.go.th/webupload/migrated/files/rh/n330_d1a80b22d8a4daa876f459095915af6d_Ebook_Abortion_62.pdf.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2562). แผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ. 2560 -2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 ระยะ 3 ปี (ปีงบประมาณ 2562 - 2564). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). รายงานสรุปผลที่สำคัญ การสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ.2562. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศไทย
- Bureau of Reproductive Health, Department of Health, Ministry of Health. (2017). National Strategies for Preventing and Resolving Adolescent Pregnancy Problems 2017-2026, Bangkok. (In Thai)
- Bureau of Reproductive Health, Department of Health Ministry of Health. (2020) Annual Report 2020 Bureau of Reproductive Health. Bangkok: Bureau of Reproductive Health. (In Thai).
- Nuttharungsri J, Chaiwannawat T, Trakooltorwong P, Jaruwachareewong, S. (2022). Driving mechanism system and paradigm of the teenage pregnancy prevention. Health Science Journal of Thailand, 4(2): 76-84. (In Thai); <https://doi.org/10.55164/hsjt.v4i3.253520>.
- Unicef Thailand. (2015) Situation Analysis of Adolescent Pregnancy in Thailand 2015 Synthesis Report. Bangkok: Unicef.; 2015. (In Thai).